

UNIVERSITETET I OSLO

Utvikling og rehabilitering av Farmasibygningen

Bilag A3 Seriøsitetsbestemmelser

Dato: 25.9.2026

INNHold

1	UNIVERSITET I OSLOS CODE OF CONDUCT	3
2	INTERNKONTROLL.....	3
2.1	SIKKERHET, HELSE OG ARBEIDSMILJØ (SHA)	3
2.2	SANKSJONER.....	3
3	KRAV TIL LØNNS- OG ARBEIDSVILKÅR.....	3
3.1	LØNNS- OG ARBEIDSVILKÅR.....	3
3.2	KRAV OM OBLIGATORISK TJENESTEPENSJON.....	3
3.3	HMS-KORT OG ID	4
3.4	INFORMASJONSPLIKT OG SPRÅKFERDIGHETER.....	4
3.5	DOKUMENTASJON OG SANKSJONER	5
4	STARTBANK	5
5	UTENLANDSKE VIRKSOMHETER OG ARBEIDSTAKERE.....	5
6	BRUK AV UNDERENTREPRENØR	6
6.1	PLIKTER	6
6.2	SANKSJONER.....	6
7	INNLEIE FRA BEMANNINGSFORETAK	6
8	REGISTRERING AV LEVERANDØRER OG EGENRAPPORTERING OM SERIØSITET	7
9	FAGLÆRTE HÅNDVERKERE	7
10	FAST ANSATTE	8
11	LÆRLINGEKLAUSUL	8
11.1	PLIKT TIL Å BRUKE LÆRLING.....	8
11.2	SANKSJONER.....	9
12	KRAV OM BETALING TIL BANK MV	9
13	SANKSJONSLOVEN MED TILHØRENDE FORSKRIFTER.....	10
13.1	ENTREPRENØRENS PLIKT TIL Å OVERHOLDE SANKSJONSLOVEN MED TILHØRENDE FORSKRIFTER	10
13.2	ENTREPRENØRENS INFORMASJONS- OG DOKUMENTASJONSPLIKT	10
14	ETISK HANDEL.....	10
14.1	GENERELT	10
14.2	OVERHOLDELSE AV INTERNASJONALE KONVENSJONER OG ARBEIDSMILJØLOVGIVNINGEN I PRODUKSJONS LAND..	11
14.3	POLICY OG RUTINER FOR AKTSOMHETSVURDERINGER	11
14.4	KONTRAKTSOPPFØLGING	12
14.5	SANKSJONER.....	12
15	MISLIGHOLD KONTRAKTSFORPLIKTELSE – KONSEKVENSER FOR SENERE KONKURRANSER	12
16	AVBESTILLING OG OPPSIGELSE	13
17	HEVING PÅ GRUNN AV MISLIGHOLD.....	13
18	BRUDD PÅ KONKURRANSELOVGIVNINGEN.....	13

1 Universitet i Oslos Code of Conduct

Universitetets Code of Conduct gjelder for kontrakten i begge dens faser, se [Etiske retningslinjer for anskaffelser - Universitetet i Oslo](#).

Bestemmelsene i punkt 2-17 i dette dokumentet, bilag A3, utfyller Code of Conduct.

2 Internkontroll

2.1 Sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA)

Entreprenøren skal følge den til enhver tid gjeldende arbeidsmiljølov med tilhørende forskrifter, byggherrens SHA-plan og byggherrens eller koordinators anvisninger.

Entreprenøren plikter å ha et internkontrollsystem iht. forskrift om systematisk helse- miljø og sikkerhetsarbeid i virksomheter.

Relevante deler av byggherrens SHA-plan skal innarbeides i, og følges opp gjennom, entreprenørens internkontroll. Innarbeidingen skal skje slik at SHA-planens bestemmelser kan identifiseres.

2.2 Sanksjoner

Ved brudd på ovennevnte plikter i punkt 2.1 har byggherren rett til å stanse arbeidene i den utstrekning byggherren anser det nødvendig.

Vesentlig mislighold av ovennevnte plikter kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving. Der slikt mislighold består i stadige brudd på pliktene, kan byggherren heve selv om entreprenøren retter forholdene. Byggherren kan på samme måte kreve at entreprenøren skifter ut underleverandører. Dette skal skje uten omkostninger for byggherren.

3 Krav til lønns- og arbeidsvilkår

3.1 Lønns- og arbeidsvilkår

Entreprenøren er ansvarlig for at egne ansatte, ansatte hos underleverandører og innleide har lønns- og arbeidsvilkår, jf. anskaffelsesloven § 5e, i henhold til:

- Forskrift om allmenngjort tariffavtale.
- Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter av 8. februar 2008 der denne kommer til anvendelse.
- På områder som ikke er dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale, skal lønns- og arbeidsvilkårene være i henhold til landsomfattende tariffavtale for den aktuelle bransje. Med lønns- og arbeidsvilkår menes bestemmelser om landsomfattende tariffavtale for den aktuelle bransje, herunder minste arbeidstid, lønn, herunder overtidstillegg, skift- og turnustillegg og ulempetillegg, og dekning av utgifter til reise, kost og losji, i den grad slike bestemmelser følger av tariffavtalen.

3.2 Krav om obligatorisk tjenestepensjon

Entreprenøren skal ha en tjenestepensjonsordning for sine ansatte i samsvar med lov om obligatorisk tjenestepensjon jf. anskaffelsesloven 5f. Entreprenøren skal på forespørsel dokumentere at det er opprettet en slik tjenestepensjonsordning for alle arbeidstakere som utfører arbeid under denne kontrakten.

Ved brudd på bestemmelsen, skal entreprenøren eller underleverandør rette forholdet i samsvar med ovennevnte lov. Dersom retting ikke skjer, kan byggherren holde tilbake et beløp tilsvarende ca. to ganger innsparingen for arbeidsgiveren. Dersom kravet ikke er rettet innen overtakelsen avkortes vederlaget tilsvarende.

Vesentlig mislighold av kravet til obligatorisk tjenestepensjon, herunder dokumentasjonsplikten hos entreprenøren, kan påberopes som grunnlag for heving, selv om entreprenøren retter forholdene.

Dersom bruddet har skjedd hos underleverandør, kan byggherren kreve at entreprenøren skifter ut underleverandøren for entreprenørens regning og risiko.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

3.3 HMS-kort og ID

Entreprenøren og hans underentreprenører skal følge bestemmelsene i forskrift om HMS-kort på bygge- og anleggsplasser jf. anskaffelsesloven 5f. Dette innebærer blant annet at alle arbeidstakere godt synlig skal bære gyldig HMS-kort utstedt av Arbeidstilsynet. Ordrebekreftelse med QR-kode kan aksepteres sammen med gyldig ID. Søknadsskjema eller annen dokumentasjon aksepteres ikke som HMS-kort.

Alle skal fremvise gyldig legitimasjon ved inntakskontroll. For øvrig skal gyldig legitimasjon kunne fremvises på forespørsel fra byggherren, representanter som utfører kontroll på vegne av byggherren og representanter fra kontrollatene. Personer som ikke kan fremvise HMS-kort og gyldig legitimasjon, vil kunne bli bortvist fra byggeplassen.

3.4 Informasjonsplikt og språkferdigheter

Entreprenør skal informere verneombudet om planen for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø før oppstart av bygge- eller anleggsarbeidet og skal på en forståelig måte informere arbeidstakerne og verneombudet om alle tiltak som skal treffes om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplassen i samsvar med byggherreforskriften § 19. Skriftlig dokumentasjon som benyttes i eller er relevant for arbeidet den enkelte skal utføre, slik som plan og rutiner for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø, sikkerhetsopplæring, verneprotokoller, sikkerhetsinstrukser, sikkerhetsdatablader, varselskilter og bruksanvisninger for verktøy og arbeidsutstyr mv., skal foreligge slik at den enkelte forstår informasjonen godt.

Entreprenør skal sørge for at arbeidstakerne og innleide arbeidstakere i virksomheten kan kommunisere på en slik måte at kommunikasjonen ikke utgjør en sikkerhetsrisiko.

Med mindre annet er avtalt, skal all kommunikasjon mellom nøkkelpersoner i prosjektet foregå på norsk. Entreprenør skal sørge for at arbeidstakerne han og eventuelle underleverandører benytter kan kommunisere på en slik måte at manglende kommunikasjon ikke utgjør en sikkerhetsrisiko. For å unngå at det skjer ulykker fordi ikke alle forstår informasjonen som blir gitt, gjelder følgende:

- Minst én av det utførende personell på ethvert arbeidslag skal kunne forstå og gjøre seg forstått på norsk eller engelsk. Dersom flere utfører oppdrag sammen, skal vedkommende i tillegg forstå og gjøre seg forstått på et språk alle de andre på arbeidslaget forstår og kan gjøre seg forstått på.
- Alle på byggeplassen skal forstå SHA-plan, sikkerhetsopplæring, HMS-rutiner, verneprotokoller, sikkerhetsinstrukser, SJA, sikkerhetsdatablader, bruksanvisning for verktøy og arbeidsutstyr, varselskilter mv. Materialet skal foreligge på det språk vedkommende arbeidstaker bruker som morsmål, såfremt arbeidstakeren ikke forstår informasjonen fullt ut på norsk eller engelsk.

Ved overhengende fare for liv eller helse, kan byggherren umiddelbart og uten forutgående varsel, stanse de aktiviteter som er knyttet til faresituasjonen. Ved andre mislighold skal byggherren før stansing kan iverksettes, skriftlig ha gitt entreprenøren en rimelig frist til å rette forholdet, med varsel om stansing om så ikke skjer.

Byggherren kan heve kontrakten dersom det foreligger vesentlig mislighold eller det er klart at vesentlig mislighold vil inntre. Før heving kan iverksettes, skal byggherren skriftlig ha gitt entreprenøren en rimelig frist til å rette forholdet, med varsel om heving om så ikke skjer.

Der slikt mislighold består i stadige brudd på pliktene, kan byggherren heve selv om entreprenøren retter forholdene. Byggherren kan på samme måte kreve at entreprenøren skifter ut underleverandører. Dette skal skje uten omkostninger for byggherren.

3.5 Dokumentasjon og sanksjoner

Entreprenøren og eventuelle underleverandører plikter på forespørsel å dokumentere at kravene i punkt 3.1, 3.2 og 3.4 er oppfylt.

Dette innebærer blant dokumentasjon på at lønns- og arbeidsvilkårene for egne arbeidstakere, arbeidstakere hos eventuelle underleverandører og innleide er oppfylt. Opplysningene skal dokumenteres ved blant annet kopi av arbeidsavtale, lønnsslipp, timelister og arbeidsgiverens bankutskrift. Dokumentasjonen skal være på personnivå og det skal fremgå hvem den gjelder. Entreprenøren plikter å gi byggherren innsyn i hvilke kontroller som er gjennomført i leverandørkjeden og resultat fra kontrollene. Alvorlige brudd som avdekkes i slike kontroller, skal uoppfordret meldes til byggherren, med beskrivelse av hvordan forholdene vil bli rettet opp.

Ved brudd på kravene skal entreprenøren straks rette forholdet. Der bruddet på lønns- og arbeidsvilkår har skjedd hos en underleverandør (herunder bemanningsselskaper), er rettingsplikten begrenset til krav som er fremmet skriftlig innen tre måneder etter lønnens forfallsdato, både for krav som følger av allmenngjort tariffavtale og landsomfattende tariffavtale. De vilkår og begrensninger som følger av lov om allmenngjøring av tariffavtaler mv. av 4. juni 1993 § 13 skal gjelde i begge disse tilfellene.

Byggherren har rett til å holde tilbake et beløp tilsvarende ca. to ganger innsparingen for arbeidsgiveren, uavhengig av om arbeidstaker selv har fremmet krav mot sin arbeidsgiver. Tilbakeholdsretten opphører så snart retting etter foregående ledd er dokumentert. Dersom misligholdet ikke rettes innen fristen, avkortes vederlaget tilsvarende.

Brudd på kravene gir byggherren rett til å stanse arbeidene eller, i alvorlige eller gjentatte tilfeller, å heve kontrakten. Dette gjelder uavhengig av hvor i leverandørkjeden bruddet har skjedd. Retten til heving gjelder selv om entreprenøren retter forholdene. Dersom bruddet har skjedd i underleverandørleddet, herunder hos bemanningsforetak, kan byggherren også kreve at entreprenøren skifter ut underleverandøren. Dette skal skje uten omkostninger eller risiko for byggherren.

Manglende dokumentasjon på lønns- og arbeidsvilkår likestilles med brudd på bestemmelsen og kan sanksjoneres av byggherren som om det forelå brudd.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten, skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

4 StartBANK

Entreprenøren skal ved kontraktsinngåelse være registrert i StartBANK eller fremlegge kopi av registreringsbevis fra StartBANK.

Underentreprenører og bemanningsforetak som medvirker til å oppfylle kontrakten må være registrert i StartBANK. Registreringen må være fullført før virksomheten gis tilgang til byggeplassen.

Entreprenøren plikter å sørge for at informasjonen og dokumentasjonen i StartBANK til enhver tid er oppdatert. StartBANK medlemskapet skal inkludere SKAV-fullmakt.

Personell fra virksomhet som ikke er registrert i StartBANK kan nektes adgang til byggeplass.

5 Utenlandske virksomheter og arbeidstakere

Entreprenøren er ansvarlig for å rapportere om bruk av utenlandsk arbeidskraft i alle ledd i kontraktskjeden til Oppdrags- og arbeidsforholdsregisteret (OAR), jf. skatteforvaltningsloven § 7-6.

Entreprenør er ansvarlig for at slik rapportering skjer i hele leverandørkjeden. Entreprenøren skal på forespørsel dokumentere at rapporteringsplikten er oppfylt ved kopi av innmeldingsskjema eller kvittering fra Altinn.

Eventuelt ansvar for skatter eller avgifter, gebyrer eller tvangsmulkt ilagt byggherren som følge av at entreprenøren ikke har overholdt sine forpliktelser etter dette punktet, er entreprenørens ansvar og skal betales av ham.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeider under kontrakten med leverandører som omfattes av lov om skatteforvaltning § 7-6, skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

6 Bruk av underentreprenør

6.1 Plikter

Entreprenøren kan ikke ha flere enn to ledd underentreprenører, herunder bemanningsforetak, i kjede under seg, for utførelse av kontraktarbeider, jf. anskaffelsesloven § 5k.

Byggherren kan samtykke til flere ledd dersom det på grunn av uforutsette omstendigheter er nødvendig for å oppfylle kontrakten. Entreprenøren skal senest to uker etter inngåelse av denne kontrakten oversende en liste over de virksomheter som skal medvirke til å oppfylle de vesentlige delene av kontrakten.

Bruk av enkeltpersonforetak skal begrunnes skriftlig. Bruk av bemanningsselskap skal varsles byggherren og er underlagt arbeidsmiljøloven, herunder kravet om likebehandling i § 14-12a. Byggherren kan bare nekte bruk der han har saklig grunn.

Entreprenøren skal ikke engasjere underentreprenører for å utføre arbeid under denne kontrakten som er i en situasjon som nevnt i forskrift om offentlige anskaffelser § 24-4 (3).

Entreprenøren skal til enhver tid holde byggherren orientert om kontaktopplysninger til underleverandørene sine og hvem som har signaturrett for disse.

Ved inngåelse av kontrakter om underentreprise som overstiger en verdi på kr 500.000 ekskl. mva. skal entreprenøren innhente skatteattest, jf. anskaffelsesloven § 5l. Fra underentreprenører med forretningsadresse i andre EØS-land enn Norge, skal det innhentes tilsvarende attest. Entreprenøren skal på forespørsel fra byggherren fremlegge skatteattesten. Dersom attesten ikke fremlegges eller viser restanser som ikke er ubetydelige, kan byggherren kreve at underentreprenøren skiftes ut uten omkostninger om forholdet ikke rettes innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel, med varsel om krav om utskifting om så ikke skjer.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

6.2 Sanksjoner

Brudd på ovennevnte plikter gir byggherren rett til å kreve at forholdet rettes opp, om nødvendig ved skifte av underentreprenøren innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Det samme gjelder dersom opplysningene i skatteattest viser at underentreprenøren ikke har oppfylt sine forpliktelser overfor skattemyndighetene. Omkostningene som følge av hevning av underentreprenørens avtale, skal bæres av entreprenøren.

Ved mislighold av ovennevnte plikter eller NS 8405 punkt 15/NS 8406 punkt 12/NS 8407 punkt 10/samspillsavtalens bestemmelser, kan byggherren nekte den aktuelle underentreprenøren og dennes ansatte tilgang til byggeplassen.

Vesentlig mislighold av ovennevnte plikter kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

7 Innleie fra bemanningsforetak

Innleie fra bemanningsforetak er kun lovlig dersom vilkårene i arbeidsmiljøloven og tilhørende forskrifter og regelverk er oppfylt. Det er forbudt å leie inn arbeidstakere fra bemanningsforetak til bygningsarbeid på byggeplasser i Oslo, Akershus, Buskerud, Østfold og Vestfold.

Forbudet gjelder innleie til selve bygningsarbeidet. Bygningsvirksomheter kan fortsatt leie inn andre arbeidstakergrupper til annet type arbeid, for eksempel ingeniører og administrativt personale.

Som bemanningsforetak regnes virksomhet som har til formål å drive utleie av arbeidskraft. Bemanningsforetaket skal være registrert hos Arbeidstilsynet.

Innleide arbeidstakere skal være ansatt med reell stillingsprosent (minimum 80 %) i bemanningsforetaket.

Ved bruk av innleid arbeidskraft i henhold til arbeidsmiljølovens § 14-12 (2), skal entreprenøren fremlegge dokumentasjon på at det er inngått gyldig avtale om tidsbegrenset innleie med tillitsvalgte som til sammen representerer et flertall av den arbeidstakerkategori innleien gjelder.

Ved innleie skal det være fast ansatte faglærte arbeidere fra innleiebedriften på alle arbeidslag til enhver tid.

Ved bruk av innleid arbeidskraft fra bemanningsforetak, gjelder arbeidsmiljølovens § 14-12 a om likebehandling av lønns- og arbeidsvilkår.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten, skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

Der byggherren påpeker brudd på bestemmelsene om innleie hos entreprenøren eller dennes underentreprenører, skal entreprenøren straks sørge for å rette forholdet.

Dersom entreprenøren ikke retter forholdet, kan byggherren stanse arbeidene for entreprenørens regning og risiko. I alvorlige eller gjentatte tilfeller kan byggherren også heve kontrakten.

8 Registrering av leverandører og egenrapportering om seriøsitet

Entreprenøren og hans underleverandører, herunder bemanningsforetak, plikter å rapportere om bruk av leverandører. Rapporten skal oversendes byggherren i det format og system byggherren foreskriver. Ansatte hos leverandøren skal ikke gis adgang til byggeplass før leverandøren er godkjent, og de ansatte er forhåndsregistrert hos byggherren. Byggherren er ikke ansvarlig for eventuelle forsinkelser og andre ulemper ved manglende adgang til byggeplass, med mindre registreringsprosessen tar mer enn to uker, og dette ikke kan lastes entreprenøren.

Brudd på ovennevnte plikter medfører at arbeidstakere fra entreprenør, underleverandør eller bemanningsforetak, som ikke er godkjent av byggherren, kan nektes adgang eller bli bortvist fra byggeplassen. Dersom byggherren avdekker at entreprenøren eller noen av hans underentreprenører har startet arbeider på byggeplass uten at leverandøren har status godkjent av byggherren, kan byggherren ilegge entreprenøren en bot på kr 10 000 per entreprenør dette gjelder.

Entreprenøren plikter å påse at alle arbeidstakere registrerer seg inn og ut av byggeplassen i tråd med det til enhver tid gjeldende regelverk og rutiner på den aktuelle byggeplassen. Dersom byggherren ved tilstedekontroller avdekker manglende inn-/utregistrering og/eller manglende forhåndsregistrering av personell i innmeldte mannskapslister, kan byggherren ilegge entreprenøren bot på kr 1 000 pr dag og per person dette gjelder.

9 Faglærte håndverkere

Ved utførelsen av kontraktsarbeidet skal minimum 50 % av arbeidede timer innenfor bygg- og anleggsgagene (de fag som omfattes av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk) samlet utføres av personer med fagbrev, svennebrev eller dokumentert fagopplæring i henhold til nasjonal fagopplæringslovgivning eller utenlandsk fagutdanning der dette finnes.

Kravet kan også oppfylles ved at arbeidede timer er utført av personer som er under systematisk opplæring og er oppmeldt etter kravene i Praksiskandidatordningen, jf. opplæringslova § 23-2, eller etter tilsvarende ordning i annet EU/EØS-land. I enkeltpersonforetak uten ansatte gjelder ovenstående krav for eier.

Entreprenøren skal ved oppstart, og på anmodning under gjennomføringen av kontraktarbeidet, dokumentere hvordan kravet vil bli oppfylt. Ved kontraktavslutning skal det fremlegges oversikt som viser at kravet er oppfylt. Timelister skal fremlegges på anmodning.

Byggherren kan stanse arbeidet dersom det er grunn til å tro at vesentlig mislighold vil inntre. Før stansing kan iverksettes, skal byggherren skriftlig ha gitt entreprenøren en rimelig frist til å rette forholdet, med varsel om stansing om så ikke skjer.

Entreprenøren skal, før byggearbeidene starter, redegjøre for hvordan kravet vil bli oppfylt, samt jevnlig oversende rapporter som viser andel faglærte pr kontrakt og fag.

Byggherren kan innvilge unntak fra kravet til 50 % faglærte, i fag med liten andel faglærte arbeidstakere. Unntak kan innvilges i fag som

- i kort tid (inntil 5 år) har vært omfattet av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsgag, eller eventuelle andre relevante utdanningsprogram
- over tid har hatt en lav andel faglærte.

Unntak vil kun bli innvilget dersom det fremlegges en forpliktende plan for byggherren som inneholder:

- Tiltak for å rekruttere faglærte
- Tiltak for å øke andelen faglærte gjennom ordningen *Fagbrev på jobb*
- Tiltak for å rekruttere voksenlærlinger

Entreprenøren skal sammen med sluttoppgjøret oversende en sluttrapport som viser andel arbeidede timer som er utført av faglærte. Dersom kravet om 50% faglærte ikke er oppfylt, kan byggherren kreve prisreduksjon som beregnes ut fra differansen mellom timeprisen i tilbudsskjema for faglærte og ufaglærte, og differansen mellom andel arbeidede timer utført av faglærte og kravet på 50 %. Byggherren vil sende særskilt faktura for krav om slik prisreduksjon. Fakturaen vil stiles til entreprenøren, uavhengig av hvor i leverandørkjeden kravet ikke er oppfylt. Kravet skal betales i tillegg til eventuell dagmulkt for forsinkelse, og andre bøter etter kontrakten.

10 Fast ansatte

Minimum 80 % av kontraktarbeidet skal til enhver tid utføres av fast ansatte med reell stillingsprosent (minimum 80 %). Innleid arbeidskraft anses ikke som fast ansatt etter denne bestemmelsen. Byggherren kan gjøre unntak fra kravet til 80 %, for eksempel der midlertidig ansatte erstatter fast ansatte som er i svangerskapspermisjon, er syke e.l.

Entreprenøren skal redegjøre for hvordan kravet vil bli oppfylt, samt jevnlig oversende rapporter som viser oppfylleelsesgraden. Alle avtaler entreprenøren inngår for utførelse av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

Byggherren kan stanse arbeidet for entreprenørens regning og risiko dersom ovennevnte plikter misligholdes, eller det er grunn til å tro at slikt mislighold vil inntreffe, og forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Alvorlige eller gjentatte brudd på denne bestemmelsen kan anses å være vesentlig mislighold av kontrakten.

11 Lærlingeklausul

11.1 Plikt til å bruke lærling

Det er et krav at lærlinger skal delta i utførelsen av kontraktarbeidet, jf. anskaffelsesloven § 5h. Kravet kan oppfylles av entreprenøren eller en eller flere av hans underentreprenører.

Arbeidstimene utført av en eller flere lærlinger, jf. opplæringslova kap. 7, skal utgjøre minimum 10 % av arbeidede timer i utførende fag (de fag som omfattes av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk, elektro, samt anleggsgartnerfaget) på prosjektet regnet frem til overtakelse.

Utenlandske entreprenører kan oppfylle lærlingekravet ved å benytte lærlinger som er tilknyttet offentlig godkjent lærlingeordning i Norge eller tilsvarende ordning i opprinnelseslandet. Dersom opprinnelseslandet ikke har en lærlingordning, kan kravet oppfylles ved å benytte praksiselev fra en opplæringsordning i opprinnelseslandet.

Entreprenøren skal ved oppstart, og på anmodning under gjennomføringen av kontraktsarbeidet, sannsynliggjøre at kravene vil bli oppfylt. Hvis ikke annet er avtalt, skal entreprenøren før oppstart på byggeplass levere en bemanningsplan hvor det synliggjøres hvor og når han planlegger å bruke lærlinger, samt navn og kontaklinformasjon til denne/disse. Byggherren skal varsles om eventuelle avvik fra planen. Ved kontraktavslutning skal det fremlegges oversikt over antall lærlingetimer. Timelister skal fremlegges på anmodning.

Lærlinger skal lønnes etter gjeldende tariffavtale. For øvrig skal lærlinger ha samme arbeidsvilkår og goder som fast ansatte i virksomheten.

11.2 Sanksjoner

Byggherren kan holde tilbake inntil 5 promille av kontraktssummen dersom ovennevnte plikter misligholdes, eller det er grunn til å tro at slikt mislighold vil inntreffe, og forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren.

Dersom kravet om 10 %, jf. punkt 11.1 annet ledd, ikke er nådd ved overtakelse, avkortes vederlaget forholdsmessig med inntil 5 promille av kontraktssummen.

12 Krav om betaling til bank mv

Lønn og annen godtgjørelse til entreprenørens ansatte, ansatte hos underleverandører og innleide som direkte medvirker til å oppfylle kontrakten, skal utbetales via bank eller annet foretak med rett til å drive betalingsformidling, jf. anskaffelsesloven § 5g.

For å motvirke svart økonomi og for å sikre sporbarhet i transaksjoner, skal også all betaling leverandører foretar for kjøp til byggherren foretas med elektronisk betalingsmiddel. Leverandørene skal derfor f.eks. ikke kunne kjøpe byggevarer med kontanter.

Entreprenøren skal etter skriftlig forespørsel med en rimelig frist å dokumentere oppfyllelse av kravet, blant annet ved kopi av bankutskrift fra leverandøren som viser at lønn og annen godtgjørelse er utbetalt til arbeidstakerens konto. Dokumentasjonen skal være på personnivå og det skal fremgå hvem den gjelder.

Ved brudd på kravet om betaling via bank mv. skal entreprenøren sørge for umiddelbar retting. Byggherren har rett til å holde tilbake et beløp tilsvarende ca. to ganger det beløpet som er utbetalt kontant i strid med reguleringen. Før tilbakeholdelse kan iverksettes, skal byggherren skriftlig ha gitt entreprenøren en rimelig frist til å rette forholdet, med varsel om tilbakeholdelse ved unnlatt retting. Tilbakeholdsretten opphører så snart retting er dokumentert. Hvis forholdet ikke er rettet innen overtakelsen, avkortes vederlaget tilsvarende.

Vesentlig mislighold av kravet om betaling av lønn og annen godtgjørelse etter denne bestemmelsen kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving, selv om entreprenøren retter forholdene. Dersom bruddet har skjedd i underleverandørleddet (herunder bemanningsselskaper), kan byggherren kreve at entreprenøren skifter ut underleverandører. Dette skal skje uten omkostninger for byggherren.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

13 Sanksjonsloven med tilhørende forskrifter

13.1 Entreprenørens plikt til å overholde sanksjonsloven med tilhørende forskrifter

Entreprenøren har plikt til å opptre i overensstemmelse med sanksjonsloven av 16. april 2021 nr.18 med tilhørende forskrifter.

Entreprenøren har ansvar for, og skal sørge for, at selskaper i entreprenørens konsern eller selskaper som entreprenøren har kontrollerende eierskap eller myndighet i, kontraktsmedhjelpere og enhver annen i leverandørkjeden, samt daglig leder, styreleder og andre ledende ansatte hos entreprenøren og i de nevnte selskaper, opptre i overensstemmelse med ovennevnte regelverk.

Brudd på pliktene i første og andre ledd skal alltid anses som et vesentlig kontraktsbrudd.

Byggherren kan kreve erstatning for ethvert økonomisk tap eller skade som byggherren måtte lide som følge av kontraktsbruddet.

Med mindre entreprenøren retter kontraktsbruddet innen en angitt frist, kan byggherren heve hele eller deler av kontrakten i henhold til bestemmelsene i kontrakten.

Byggherren kan bestemme at entreprenøren skal skifte ut kontraktmedhjelpere og enhver annen i leverandørkjeden dersom det avdekkes brudd på kontraktens bestemmelser i andre, jf. første ledd.

13.2 Entreprenørens informasjons- og dokumentasjonsplikt

Entreprenøren skal til enhver tid holde byggherren informert og oppdatert om forhold av betydning for kontraktens bestemmelser om sanksjonslovgivningen.

Entreprenøren skal på forespørsel fra byggherren, og innen 14 dager etter at forespørselen er sendt, fremlegge dokumentasjon på etterlevelse av kontraktens bestemmelser i punkt 13.1. Dette gjelder blant annet dokumentasjon om

- (i) juridiske personer,
- (ii) fysiske personer,
- (iii) opprinnelsen til varer, materialer og andre innsatsfaktorer som benyttes i gjennomføringen av kontraktarbeidene,
- (iv) transport av varer, materialer og andre innsatsfaktorer som benyttes i gjennomføringen av kontraktarbeidene.

Dersom entreprenørens dokumentasjon er mangelfull, og entreprenøren ikke framskaffer den etterspurte dokumentasjonen innen 14 dager etter å ha blitt gjort oppmerksom på forholdet, kan byggherren selv innhente informasjonen og belaste entreprenøren for kostnadene.

14 Etisk handel

14.1 Generelt

Entreprenøren skal under hele kontraktsperioden overholde punkt 14.2 til 14.5 nedenfor. Kontraktsvilkårene bygger på FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs retningslinjer for ansvarlig næringsliv med aktsomhetsvurderinger som metode. Begge rammeverkene anbefaler aktsomhetsvurderinger som foretrukket metode for å kartlegge, forebygge, begrense og gjøre rede for hvordan virksomheter håndterer eventuell negativ påvirkning på arbeidstaker- og menneskerettigheter i egen virksomhet og i leverandørkjeden.

Dersom entreprenøren bruker underleverandører for å oppfylle kontrakten, er entreprenøren forpliktet å videreføre og bidra til etterlevelse av kravene i leverandørkjeden.

14.2 Overholdelse av internasjonale konvensjoner og arbeidsmiljølovgivningen i produksjonsland

Varene og tjenestene som leveres i denne kontrakten skal være fremstilt/utført under forhold som er i overensstemmelse med kravene i konvensjonene og lovgivningen angitt nedenfor.

Kravene gjelder i entreprenørens egen virksomhet og i leverandørkjeden. Kravene omfatter:

- ILOs kjernekonvensjoner om tvangsarbeid, barnearbeid, diskriminering, fagforeningsrettigheter og retten til kollektive forhandlinger: nr. 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 og 182.
 - Der hvor konvensjon 87 og 98 er begrenset ved nasjonal lov, skal arbeidsgiveren legge til rette for, og ikke hindre alternative mekanismer for fri og uavhengig organisering og forhandling.
- FNs barnekonvensjon, artikkel 32.
- Arbeidsmiljølovgivningen i produksjonsland¹. Av særlige relevante forhold fremheves 1) lønns- og arbeidstidsbestemmelser, 2) helse, miljø og sikkerhet, 3) regulære ansettelsesforhold, inklusive arbeidskontrakter, samt 4) lovfestede forsikringer og sosiale ordninger.

Der hvor internasjonale konvensjoner og nasjonal lovgivning omhandler samme tema, skal den høyeste standarden alltid gjelde.

14.3 Policy og rutiner for aktsomhetsvurderinger

For å sikre etterlevelse av kravene i punkt 14.2, samt for å forebygge og håndtere eventuelle avvik fra kravene, skal entreprenøren senest innen seks måneder etter kontraktsinngåelse, ha policy og rutiner på plass for aktsomhetsvurdering. Virksomheter som er omfattet av åpenhetsloven, skal ha dette på plass ved kontraktsinngåelse.

Det betyr at entreprenøren skal kartlegge, forebygge, begrense og gjøre rede for hvordan de håndterer risiko for negativ påvirkning på kravene i punkt 14.2, og retter opp skade. I tråd med metoden for aktsomhetsvurderinger skal interessenter, særlig berørte rettighetshavere, involveres. Alvorligst risiko, uavhengig av hvor i leverandørkjeden risikoen er, prioriteres først. Entreprenørens aktsomhetsvurderinger skal omfatte:

- En eller flere offentlig tilgjengelige policy, vedtatt av styret. Innholdet skal som minimum omfatte en forpliktelse til å etterleve kravene i punkt 14.2, i egen virksomhet og i leverandørkjeden. En eller flere ansatte på ledelsesnivå skal ha ansvar for etterlevelse og rapportering om arbeidet med aktsomhetsvurderinger til styret. Entreprenøren skal ha rutiner for formidling og regelmessig oppfølging av slik policy i egen virksomhet og i leverandørkjeden.
- Rutiner for å utføre regelmessige risikoanalyser i egen virksomhet og i leverandørkjeden. Det innebærer å kartlegge og vurdere risiko for brudd på kravene i punkt 13.2.
- Rutinen(e) skal beskrive hvilke tiltak leverandørene vil iverksette for å stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning og skade på kravene i punkt 13.2.
- Entreprenøren skal redegjøre for rutiner for å overvåke at tiltakene blir gjennomført og har effekt.
- Entreprenøren skal kunne vise til offentlig tilgjengelig informasjon om arbeidet med aktsomhetsvurderinger i egen virksomhet og i leverandørkjeden. Dette omfatter hvordan risiko for brudd på kravene i punkt 14.2, og eventuell skade i egen virksomhet og i leverandørkjeden, er håndtert.
- Dersom entreprenøren har forårsaket, eller medvirket til skade, skal dette håndteres ved å sørge for eller samarbeide om å rette opp skaden og yte erstatning til skadelidende.

¹ Her menes alle produksjonsland i leverandørkjeden der utvinning og produksjon av råvare og/eller komponent/halvfabrikata og/eller ferdigvare, inklusive distribusjon og transport, skjer.

14.4 Kontraktsoppfølging

Entreprenøren skal sikre at kravene i punkt 14.2 og 14.3 etterleveres i egen virksomhet og i leverandørkjeden.

Dersom entreprenøren blir klar over forhold i strid med punkt 14.2 og 14.3 i leverandørkjeden, skal entreprenøren rapportere dette til byggherren uten ugrunnet opphold

Byggherren kan kreve at etterlevelse dokumenteres ved en eller flere av følgende tiltak:

- Fremvise vedtatte policys og rutiner, jf. punkt 14.3.
- Fremvise en oversikt over produksjonseenheter i leverandørkjeden, inkludert kontraktsopplysninger, for utvalgte risikoprodukter, og/eller -komponenter og/eller -råvarer. Byggherren angir hvilke produkter og hvilken del av leverandørkjeden.
- Besvare egenrapportering senest seks uker etter utsendelse fra byggherren, med mindre byggherren har satt en annen frist.
- Fremvise gjennomført risikoanalyse, og rapportere om oppfølging og håndtering av funnene.
- Delta i oppfølgingssamtale(r) med byggherren, og eventuelt andre relevante interessenter.
- Fremvise rapport(er) relevant(e) for kravene i punkt 14.2 og 14.3.
- Kontroll og revisjon av kravene i punkt 14.2 og 13.3 hos entreprenøren.
- Kontroll og revisjon av kravene i punkt 14.2 og 14.3 i leverandørkjeden.

Kontraktsoppfølgingen kan gjennomføres av byggherren, den byggherren bemyndiger eller av offentlig enhet som byggherren samarbeider med. Ved kontroll plikter entreprenør å fremskaffe kontaktopplysninger. Disse behandles i overensstemmelse med reglene i offentleglova.

Byggherren forbeholder seg retten til å dele revisjonsrapporter og annen kontraktsoppfølgingsinformasjon med andre offentlige virksomheter. De offentlige virksomhetene omfattes av taushetsplikten i forvaltningsloven.

14.5 Sanksjoner

Ved brudd på punkt 14.2-14.4, eller om det foreligger mangler i dokumentasjonen, gjelder sanksjonsbestemmelser i kontrakten med følgende tillegg og presiseringer;

Byggherren kan:

- Kreve retting: Entreprenøren skal fremlegge en tiltaksplan for når og hvordan kontraktsbruddene skal rettes. Tiltakene skal være rimelige sett i forhold til bruddenes art og omfang. Tiltaksplanen skal fremlegges innen fire uker. Ved vesentlig kontraktsbrudd kan byggherren sette en kortere frist. Byggherren skal godkjenne tiltaksplanen, og dokumentasjon av rettelser.
- Iverksette midlertidig stans i hele eller deler av leveransen når entreprenøren ikke oppfyller kravet om å fremlegge tiltaksplan eller tiltaksplanen ikke blir overholdt. Under stans vil ikke erstatningskjøp som foretas hos annen entreprenør anses som kontraktsbrudd.
- Kreve at entreprenøren bytter underleverandør ved vesentlige kontraktsbrudd, gjentakende alvorlige brudd eller hvis tiltaksplanen ikke blir overholdt. Dette skal skje uten kostnad for byggherren.
- Heve kontrakten: Ved vesentlige kontraktsbrudd, gjentakende alvorlige brudd eller hvis tiltaksplanen ikke blir overholdt.

15 Mislighold kontraktsforpliktelse – konsekvenser for senere konkurranser

Brudd på pliktene i kontrakten, herunder seriøshetsbestemmelsene, vil bli nedtegnet og kan få betydning i senere konkurranser, enten i kvalifikasjons- eller tildelingsomgangen i overensstemmelse

med regelverket for offentlige anskaffelser. Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

16 Avbestilling og oppsigelse

Byggherren kan si opp kontrakten uten å betale erstatning i de tilfeller som er nevnt i forskrift om offentlige anskaffelser § 28-3.

17 Heving på grunn av mislighold

Byggherren har rett til å heve avtalen dersom entreprenøren eller underleverandør blir rettskraftig dømt eller har vedtatt et forelegg for de straffbare forholdene som fremkommer av forskrift om offentlige anskaffelser §§ 9-5 og 24-2.

18 Brudd på konkurranselovgivningen

Dersom det er klar sannsynlighetsovervekt for at entreprenøren har brutt konkurranselovens §§ 10 og 11, eller tilsvarende bestemmelser, kan byggherren heve kontrakten dersom dette etter en konkret vurdering anses for å være forholdsmessig.

Dersom det er klar sannsynlighetsovervekt for at entreprenørens underleverandør har brutt konkurranselovens §§ 10 eller 11, eller tilsvarende bestemmelser, kan byggherren kreve at entreprenøren snarest mulig skifter ut sin underleverandør uten kostnad for byggherren. Retten til å kreve utskiftning gjelder ikke dersom kravet er formelt bestridt overfor kompetent myndighet, og entreprenøren overfor byggherren kan sannsynliggjøre at kravet mot underleverandøren ikke er berettiget. Dersom entreprenøren ikke skifter ut underleverandøren, kan byggherren heve avtalen.

Før hevning etter første ledd og før krav om utskiftning av underleverandør i annet ledd skal byggherren vurdere den tid som er gått siden bruddet på konkurranselovens §§ 10 og 11 ble begått, hvilke tiltak entreprenøren og/eller underleverandøren har iverksatt for å forebygge gjentakelser og eventuelt andre momenter som kan ha betydning for vurderingen av om hevningen eller utskiftningen er forholdsmessig. Dersom bruddet på konkurranselovgivningen direkte har rammet eller berørt byggherren, vil hevning alltid anses å være forholdsmessig.